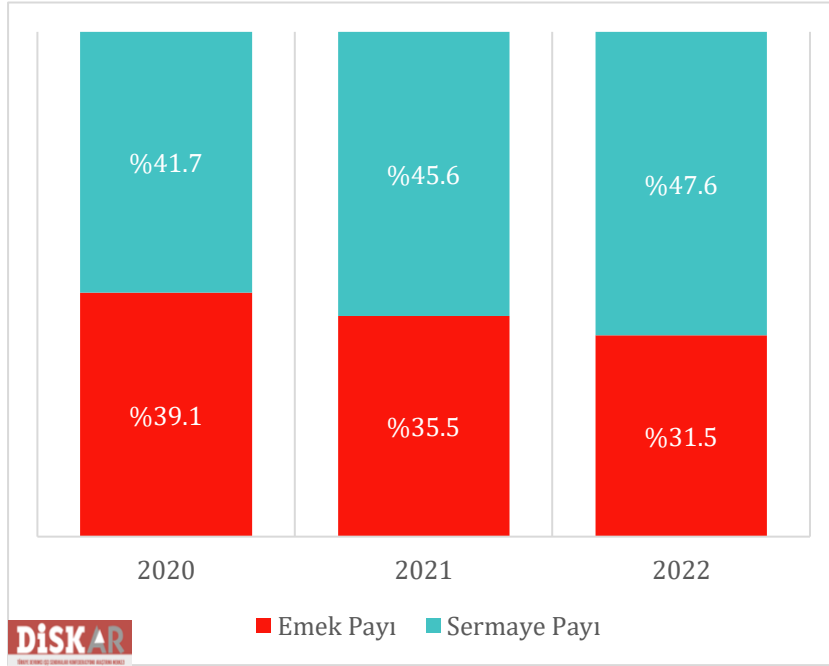

KİM NE KADAR BÜYÜDÜ?

SERMAYE BÜYÜDÜ EMEK KÜÇÜLDÜ!

Grafik 1: GSYH İçinde Emegın ve Sermayenin Payı (2020-2021-2022 1. Çeyrekler) (Yüzde)

Kaynak: TÜİK, Dönemsel Gayrisafi Yurt İçi Hasıla, 2022 1. Çeyrek. DiSK-AR.

- ✓ Türkiye büyüyor ancak asıl üretici güç olan işçiler büyümeden payını alamıyor!
- ✓ 2020 1. çeyrekte emegın payı yüzde 39,1 iken 2022 1. çeyrekte yüzde 31,5'e düştü.
- ✓ Sermaye payı 2020-2022 arasında yüzde 41,7'den yüzde 47,6'ya çıktı.
- ✓ 2022 1. çeyrekte cari fiyatlarla sermaye gelirleri yüzde 88 büyürken emegın geliri yüzde 59,7 büyüdü.
- ✓ Sermaye ortama büyümeden daha hızlı büyürken, emek ortalama büyümenin çok altında kaldı.
- ✓ Sermaye gelirleri 2 yılda emegın 2 katı kadar arttı.
- ✓ 2 yıl içinde emegın pastadaki payı yüzde 20 civarında azaldı.

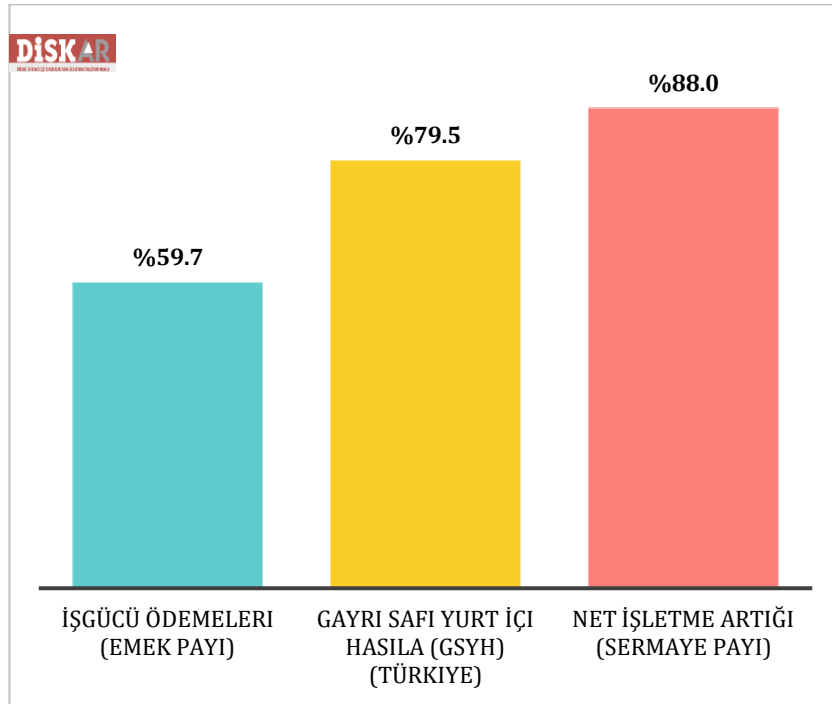
Covid-19, yüksek enflasyon ve ekonomik kriz bölüşüm ilişkilerini kötüleştirdi.

TÜİK Dönemsel Gayrisafi Yurt İçi Hasıla (GSHY) 1. Çeyrek: Ocak-Mart, 2022 sonuçlarını 31 Mayıs 2022'de açıkladı.

TÜİK'e göre GSYH, enflasyondan arındırılmış, zincirlenmiş hacim endeksi olarak 2022 yılı birinci çeyrek ilk tahminine göre bir önceki yılın aynı çeyreğine göre yüzde 7,3 arttı. Emegın GSYH içinde payı yüzde 31,5'e düşerken, sermayenin payı yüzde 47,6'ya çıktı (Grafik 1)

Gayrisafi yurt içi hasıla (gelir yöntemiyle cari fiyatlarla) 2022 1. çeyrekte (Ocak-Mart, 2022) bir önceki yılın aynı dönemine göre (enflasyondan arındırılmamış olarak) yüzde 79,5 oranında arttı (Grafik 2).

Grafik 2: GSYH İçinde Emek Payının ve Sermaye Payının Büyüme Oranları (Yüzde) (2022 1. Çeyrek)

Kaynak: TÜİK, Dönemsel Gayrisafi Yurt İçi Hasıla, 2022 1. Çeyrek. DİSK-AR.
2022 1. çeyrekte önceki yılın aynı dönemine göre cari büyüme.

Aynı dönemde işgücü ödemeleri yüzde 59,7 artarken, net işletme artığı yüzde 88 oranında arttı (Grafik 2, Tablo 1). İşgücü ödemeleri emeği temsil ederken, net işletme artığı sermayeyi ifade etmektedir. Böylece emeğin cari fiyatlarla gelir artışı hem Türkiye ortalamasının hem de sermaye geliri yıllık artışının çok altında kaldı. Verilerde yüksek enflasyon döneminin emek aleyhine işlediği ve emeğin payının küçülmesine yol açtığı görülüyor.

Tablo 1: GSYH İçinde Emek ve Sermaye Payının Büyüme Oranları (Yüzde) (2021 1. Çeyrek ve 2022 1. Çeyrek)

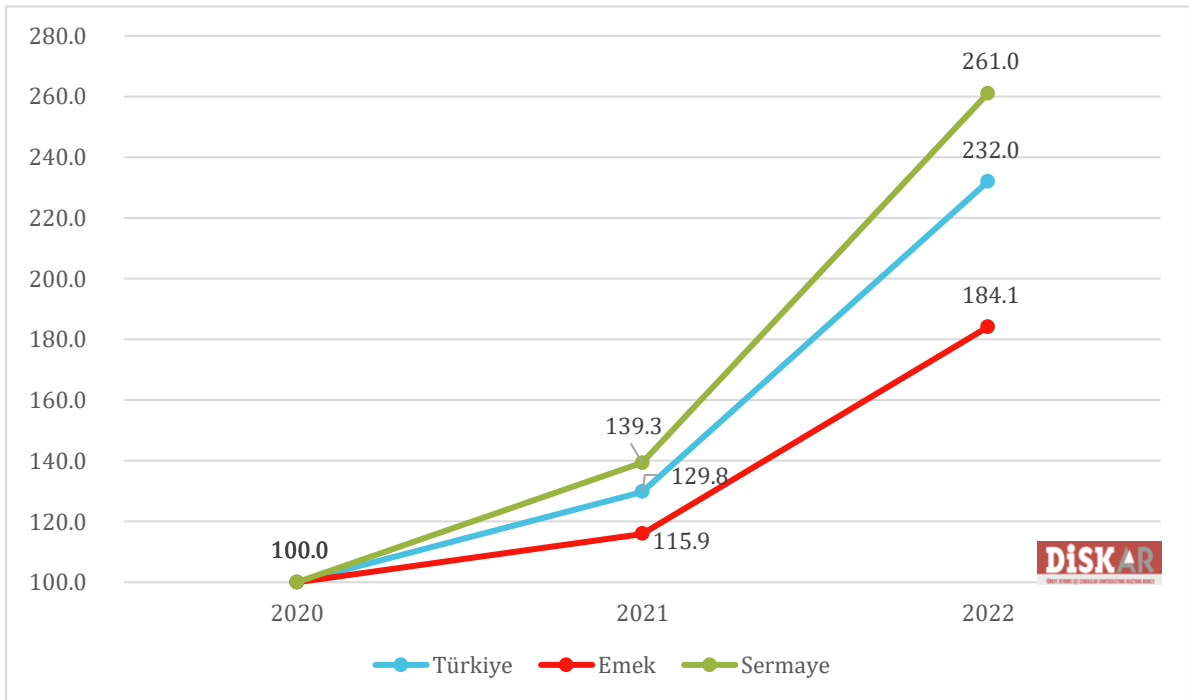
DİSK-AR	2021	2022
İşgücü Ödemeleri (Emek Payı)	15,9	59,7
Gayri Safi Yurt İçi Hasıla (GSYH) (Türkiye)	29,8	79,5
Net İşletme Artığı (Sermaye Payı)	39,3	88,0

Kaynak: TÜİK, Dönemsel Gayrisafi Yurt İçi Hasıla, 2022 1. Çeyrek. DİSK-AR.
2022 1. çeyrekte önceki yılın aynı dönemine göre cari büyüme.

Emek ve sermaye gelirlerinin büyümesi arasındaki asimetri ve dengesizlik 2021 1. çeyrekte de benzer şekilde seyretmişti. 2021 1. çeyrekte GSYH cari fiyatlarla 29,8 oranında büyürken işgücü ödemeleri sadece yüzde 15,9 arttı. Sermaye payı ise yüzde 39,3 oranında arttı (Tablo 1).

2020 yılını 100 kabul ettiğimizde GSYH cari fiyatlarla 100'den 232'ye çıkarken, emeğin geliri 100'den 184'e çıktı. Böylece iki yılda toplam emek gelirleri parasal olarak yüzde 84,1 oranında artmış oldu. Aynı dönemde sermaye gelirleri ise 100'den 261'e yükselerek yüzde 161 oranında arttı (Grafik 3). Sermaye gelirleri parasal olarak emeğin iki katı kadar artmış oldu.

**Grafik 3: Kim Ne Kadar Büyüdü (Cari Fiyatlarla)
(2020-2021-2022 1. Çeyrek) (2020:100)**

Kaynak: TÜİK, Dönemsel Gayrisafi Yurt İçi Hasıla, 2022 1. Çeyrek. DİSK-AR.
2022 1. çeyrekte önceki yılın aynı dönemine göre cari büyüme.

Görüldüğü gibi 2021 ve 2022 yıllarında üst üste emeğin payı ortalama GSYH büyümesinin oldukça altında kalırken sermayenin geliri ortalama GSYH büyümesinin çok üzerinde arttı. Bu durum gelirin sınıfsal dağılımını kötüleştirdi.

Öte yandan Covid-19 salgınının bölüşüm ilişkilerini kötüleştirdiğini söylemek mümkündür. GSYH'den emeğin ve sermayenin aldığı pay 2020'den bu yana açılma eğilimi gösteriyor. Covid-19'un görülmeye başladığı 2020 1. çeyrekte GSYH içinde emek payı yüzde 39,1 iken 2021 1. çeyrekte yüzde 35,5'e ve 2022 1. çeyrekte ise yüzde 35,5 oldu. Buna karşılık GSYH içinde 2020 1. çeyrekte yüzde 41,7 olan sermayenin payı ise 2021 1. çeyrekte yüzde 45,6'ya ve 2022 1. çeyrekte ise yüzde 47,6'ya yükseldi (Grafik 1).

Metodolojik Not

TÜİK'e göre işgücü ödemeleri ve işletme artığı:

İşgücü ödemeleri, muhasebe dönemi boyunca, girişim tarafından çalışanın yaptığı iş karşılığında, aynı ve nakdi olarak ödenen toplam karşılıklar olarak tanımlanmaktadır. Nakdi ya da aynı olarak ödenen maaş-ücretler ile işverenler tarafından çalışanlar adına ödenen sosyal güvenlik katkılarından oluşmaktadır.

İşgücü ödemeleri DİSK-AR hesaplamasında GSYH içinde emeğin payı olarak ifade edilmektedir.

İşletme artığı, net katma değerden, çalışanlara yapılan ödemeler ve üretim üzerindeki vergilerin çıkarılması ve sübvansiyonların eklenmesiyle elde edilir. Katma değer içinde sermayenin payını ifade etmektedir.

Net işletme artığı DİSK-AR hesaplamasında GSYH içinde sermayenin payı olarak ifade edilmektedir.